

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน (จีน-ไทย-อังกฤษ) (13)

วิลาวัณย์ จีงประเสริฐ
ทัศนีย์ ฮาชาโนน
เย็นจิตร เตชะดำรงสิน

หมวด X

心与小肠相表里 (xīn yǔ xiǎo cháng xiāng biǎo lǐ) : 手少阴心经与手太阳小肠经相互络属，脏腑相合，使得心与小肠生理、病理的联系密切。

ซินยฺหวี่เสี่ยวฉางเซียงเปี่ยวหลี่ : หัวใจและลำไส้เล็กมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เส้นลมปราณมือเล้าอินหัวใจและเส้นลมปราณมือไท่หยางลำไส้เล็กมีความสัมพันธ์คู่กัน (สังกัดและเชื่อมสัมพันธ์) ต่อกัน ทำให้เป็นจิ้งจอกคู่กัน ดังนั้น ความเกี่ยวข้องในด้านสรีระและพยาธิสภาพย่อมมีผลต่อกันได้

heart and small intestine standing an exterior-interior relationship : heart meridian of hand shaoyin and small intestine meridian of hand taiyang connect together, and zang-fu organs link mutually. These contribute to the close relationship between heart and small intestine in physiology and pathology.

心在体合脉 (xīn zài tǐ hé mài) : 全身的血脉统属于心，心气推动和调节血液在脉内运行，使脉道通利，血行流畅。

ซินไจ้ถึเหอมา่ย : หัวใจสะท้อนตัวตน หลอดเลือดทั่วร่างกายถูกควบคุมโดยหัวใจ พลังชีวิตของหัวใจจะผลักดันให้เลือดไหลเวียนและปรับให้เลือดไหลเวียนอยู่ในหลอดเลือด ช่วยทำให้หลอดเลือดมีสภาพคล่อง เลือดจึงไหลเวียนได้ดี

heart connecting with vessel : the heart governs the whole blood vessels; heart-qi promotes and regulates blood circulation within vessels to ensure fluency of vessels and blood flow.

心在液为汗 (xīn zài yè wéi hàn) : 因心主血，血与津液同出一源，汗又为津液所化；所以汗的生成、排泄与心血、心神的关系密切。

ซินไจ้เหวยฮั่น : ของเหลวของหัวใจ คือ เหงื่อ เนื่องจากหัวใจกำกับเลือด เลือดและจินเย่ต่างมาจากแหล่งสร้างเดียวกัน เหงื่อเป็นจินเย่ที่แปรสภาพมา เหตุนี้การสร้างของเหงื่อ การขับออก จึงสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเลือดของหัวใจและเส้นในหัวใจ

heart humoring sweat : due to the heart's governing blood, blood and fluid-humor sharing the same origin and sweat being generated by fluid-humor. The formation, discharge of sweats are closely related to heart blood and heart spirit.

心主血脉 (xīn zhǔ xuè mài) : 心气推动血液在经脉内运行，流注全身，循环不休，发挥营养和濡润作用的生理功能。

ซินจู๋เซวี่มา่ย : หัวใจกำกับหลอดเลือดและเลือด พลังชีวิตของหัวใจจะขับเคลื่อนให้เลือดไหลเวียนในหลอดเลือดทั่วร่างกาย โดยไม่หยุดพักซึ่งเป็นหน้าที่ทางสรีระ ทำให้สารอาหารและความชุ่มชื้นใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

heart governing blood vessel : the physiological

function of heart promoting blood circulation through meridian-vessel to whole body to function nutrition and moistening.

行气剂 (xíng qì jì) : 以疏理气机药为主配伍组成，治疗气机郁滞证的理气剂。

สิงชีจี : ตำรับยาขับเคลื่อนชี ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ทำให้ชีไหลเวียนได้คล่อง ใช้รักษากลุ่มอาการชืดขัดคั่งค้าง

qi-moving formula : any qi-regulating formula that consists of qi-movement- regulating medicinals for treating qi stagnation pattern/syndrome.

行针 (xíng zhēn) : 将针刺入腧穴后，操作者根据需要进行的各种针刺操作手法。

สิงเงิน : การกระตุ้นเข็ม การจัดการหรือการกระทำต่าง ๆ ต่อเข็ม หลังการแทงเข็มแล้ว ตามหลักการรักษาที่ผู้ฝังเข็มใช้ตามความจำเป็นของผู้ป่วย

Needle manipulation : manipulations that the practitioner uses under the necessity of the patient after inserting needles into the acupoints.

性能 (xìng néng) : 中药作用的基本性质和特征。

ชิงเหนิง : คุณสมบัติและฤทธิ์ของยา คุณสมบัติพื้นฐานและลักษณะเฉพาะตัวของการออกฤทธิ์ของยาจีน

properties and actions of Chinese materia medica : basic property and characteristic of the function of Chinese materia medica.

胸胁 (xiōng xié) : 胸与侧胸部的统称。

ชุงเสีย : เป็นชื่อเรียกรวมบริเวณหน้าอกและซี่ข้าง

chest and hypochondrium : a collective term of the chest and the lateral chests.

虚 (xū) : 指正气不足，以正气虚损为矛盾主要方面的病机变化。

ซูวี : พร่อง ลมปราณด้านทวนโรค (เจิ้งชี) ไม่เพียงพอเป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคด้านความสัมพันธ์ตรงข้ามที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน

deficiency : refers to the insufficient healthy qi and the pathological change which regards the lacking of the healthy qi as the principal contradiction.

虚夹实 (xū jiá shí) : 以正虚为主，又兼有邪实的病机变化。

ซูวีเจียสือ : อาการพร่องควบเกิน เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรค ที่มีลมปราณด้านทวนโรคไม่พอเป็นหลัก แล้วมีลมปราณก่อโรคคู่ร่วมด้วย

Deficiency with excess complication : the pathological change of regarding deficiency as the main part and being combined with the excessive pathogenic-qi.

虚脉 (xū mài) : 浮、中、沉按之无力的脉象，亦为无力脉的总称。

ซูวีมาย : ชีพจรพร่องไม่มีแรง เป็นคำเรียกโดยรวมของชีพจรที่เต้นอ่อน เป็นลักษณะของชีพจรที่เต้นไม่มีกำลัง ไม่ว่าจะกดในตำแหน่งลอย กลาง หรือจม

vacuous pulse : a general term for feeble and void pulses featured by the forceless sensation on superficial, middle and deep pressure.

虚实夹杂 (xū shí jiá zá) : 正邪交争中，邪盛和正虚同时并存的病机变化。

ซูวีสือเจียจ่า : อาการพร่องเกินระคนกัน ระหว่างที่ลมปราณด้านทวนโรคกับลมปราณก่อโรคต่อสู้กันนั้น กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคมีทั้งลมปราณก่อโรคสูง และมีลมปราณด้านทวนโรคไม่พอในเวลาเดียวกัน

deficiency-excess complex : the pathological change in which both excessive pathogenic qi and deficient healthy qi occur in the struggle between each other.

虚实真假 (xū shí zhēn jiǎ) : “虚”、“实” 所致的某些症状与疾病本质不相符合的病机变化。

ซูวีสือเจินเจีย : พร่องเกินแท้เทียม เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรค “พร่อง” และ “เกิน” ที่ทำให้เกิดอาการบางอย่างที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะที่แท้จริงของโรคนั้น

true or false deficiency-excess : the pathological change in which some symptoms caused by deficiency and excess are opposite to the true nature of the disease.

虚者补之 (xū zhě bǔ zhī) : 针对虚证，采用补益方药进行治疗的原则。

ซูวีเจอบูจื่อ : อาการพร่องให้บำรุง หลักการรักษากลุ่มอาการพร่องโดยการให้ตัวยารักษาเพื่อบำรุง

treat deficiency by tonification : the treating principle to treat the deficiency with supplementative or tonifying herbs and formulas.

虚证 (xū zhèng) : 正气亏虚，脏腑功能衰退，表现为气、血、阴、阳诸虚不足的各种证候。

ซูวีเจิ้ง : กลุ่มอาการพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากภูมิด้านทวนโรคของร่างกายขาดพร่อง สมรรถภาพของอวัยวะภายในเสื่อมถอยอ่อนแอ อาจมีอาการแสดงได้หลายอย่าง ใน

ลักษณะของ ชี เลือด อิน หรือหยางพร่อง

deficiency syndrome/pattern : a variety of interior patterns attributable to deficiency of healthy *qi* and hypofunction of viscera and bowels, manifested as the deficiency of *qi*, blood, *yin* and *yang*.

徐发 (xú fā) : 感受邪气后缓慢发病。

สุวิฬา : หลังจากที่ได้รับปัจจัยก่อโรคแล้วจะค่อย ๆ แสดงอาการออกมา

gradual onset : the gradual appearance of symptoms after suffering from the pathogenic *qi*.

徐疾补泻 (xú jí bǔ xiè) : 进针时徐徐刺入，少捻转，疾速出针者为补法；疾速刺入，多捻转，徐徐出针者为泻法。

สุวิจุบเซี่ย : การเสริมและการระบายแบบช้า-เร็ว การฝังเข็มเสริมบำรุง โดยการแทงเข็มเข้าช้า ๆ พร้อมกับการบิดเข็มเล็กน้อย และถอนเข็มออกอย่างรวดเร็ว ส่วนการฝังเข็มเพื่อระบาย โดยการแทงเข็มลงเร็วพร้อมกับบิดเข็มมากขึ้น และถอนเข็มออกช้า ๆ

slow-rapid for supplementation and drainage : supplementation is performed by inserting the needle slowly with less twisting and withdrawing quickly; while drainage is performed by inserting the needle quickly with more twisting and withdrawing slowly.

悬起灸 (xuán qǐ jiǔ) : 将艾条悬于腧穴上方施行的灸法，一般每次灸至皮肤温热潮红为度，分为温和灸、雀啄灸、回旋灸。

สุเวียนลีจิว : การรมยาแบบเหนือผิวหนัง การรมยาโดยใช้แท่งโถงจุดไฟแล้วรมเหนือจุดฝังเข็มจนผิวหนังเปลี่ยนเป็นสีแดง ซึ่งมีหลายเทคนิค ได้แก่ การรมยาแบบเบา การรมยาแบบนกระจอกจิก และการรมยาแบบวนเป็นวง

suspension moxibustion : moxibustion in which the ignited moxa stick is held above the acupoints until the skin turns red, including gentle moxibustion, pecking sparrow moxibustion and circling moxibustion.

旋转法 (xuán zhuǎn fǎ) : 向相反方向用力，被动旋转患者躯体的手法。

สุเวียนจวนฝ่า : การจับบิด วิธีการนวด โดยจับร่างกายผู้ป่วยหมุนบิดไปในทิศทางตรงกันข้าม

rotating manipulation : a manipulation that revolves the body passively by exerting force in opposite direction.

血 (xuè) : 行于脉中，具有营养和滋润作用的红

色液体。

เซวีย : เลือด ของเหลวสีแดงไหลเวียนในหลอดเลือด เพื่อหล่อเลี้ยงอวัยวะต่าง ๆ และให้ความชุ่มชื้นทั่วร่างกาย

blood : the red fluid circulating through the blood vessels to nourish and moisten the whole body.

血寒 (xuè hán) : 血脉受寒，运行滞缓，甚则停滞不行的病机变化。

เซวียหาน : เลือดเย็น กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่หลอดเลือดได้รับความเย็น เลือดไหลเวียนช้าติดขัดหรือกระทั่งหยุดไหลค้างคั่ง

blood cold : the pathological change of the cold invading the vessels which leads to the sluggish or even static blood circulation.

血寒证 (xuè hán zhèng) : 寒凝血脉，血行不畅，表现以寒冷疼痛、手足厥冷、经迟痛经、经色紫暗、唇舌青紫等为主的证候。

เซวียหานเจิง : กลุ่มอาการเลือดเย็น ภาวะที่ความเย็นเข้าเกาะกุมเลือดและหลอดเลือด เลือดไหลเวียนไม่สะดวก มีอาการแสดงหลัก ได้แก่ ปวดแบบหนาวเย็น มือเท้าเย็น ระดูมาช้า ปวดระดู ระดูมีสีม่วงคล้ำ ริมฝีปากสีเขียวอมม่วง เป็นต้น

blood cold syndrome/pattern : a pattern/syndrome arising when cold congeals in the blood vessel and inhibits the movement of blood, usually manifested by cold pain, reversal cold of extremities, delayed menstruation, dysmenorrhea, dark purple menstrual discharge, and purple lips and tongue.

血热 (xuè rè) : 热入脉中，血行加速，脉络扩张，或迫血妄行而致出血的病机变化。

เซวียเรอ : เลือดร้อน กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ความร้อนเข้าสู่หลอดเลือด ทำให้เลือดไหลเวียนเร็วขึ้น เส้นโลหิตขยายตัว หรือบีบบังคับให้เลือดไหลปารุนแรงจนทำให้เลือดออก

blood heat : the pathological change of the heat entering the blood vessels and speeding up the blood circulation to enlarge the vessels or extravasate the blood which results in bleeding.

血热证 (xuè rè zhèng) : 火热内炽，热迫血分，表现以身热口渴、斑疹吐衄、舌绛脉数等为主的证候。

เซวียเรอเจิง : กลุ่มอาการเลือดร้อน ภาวะที่มีไฟความร้อนคั่งอยู่ภายในเข้าสู่ระดับเลือด มีอาการแสดงหลัก ได้แก่ ตัวร้อน กระหายน้ำ ออกผื่น เลือดกำเดาไหล อาเจียนเป็น

เลือด ลิ้นสีแดงเข้ม ชีพจรเต้นเร็ว

blood heat syndrome/pattern : a pattern/syndrome arising when exuberant pathogenic heat enters the blood aspect, usually manifested by fever, thirst, skin eruptions, expectoration of blood, nose-bleeds, deep crimson tongue, and rapid pulse.

血随气逆 (xuè suí qì nì) : 血随气逆上冲而见出血, 或闭阻清窍而昏厥的病机变化。

เขวี้ยงส่ายขึ้น : เลือดไหลย้อนทะยานขึ้นตามซี่ เลือดไหลย้อนตามซี่ทะยานพุ่งขึ้นสู่ด้านบน ทำให้พบอาการเลือดออกหรือไปปิดกั้นทวารอุสมอง (เชิงเขี้ยว) จนหมดสติ

blood counterflow with qi : the pathological change of the bleeding due to the upward adverse flow of *qi* or the fainting due to block the upper orifices.

血脱 (xuè tuō) : 各种急性大出血, 导致血液脱失, 血脉空虚的危重病机变化。

เขวี้ยงหัว : เลือดไหลออกในปริมาณมาก เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคขั้นอันตรายที่เกิดจากเลือดออกในปริมาณมากอย่างเฉียบพลัน ทำให้เลือดไหลออก หลอดเลือดว่างพร่อง

blood collapse : the serious pathological change of various acute hemorrhage which leads to the blood deficiency.

穴位注射疗法 (xuè wèi zhù shè liáo fǎ) : 又称水针疗法, 是选用中、西药液注入有关穴位以治疗疾病的方法。

เขวี้ยงเหวี่ยงข้อเขี้ยวผ่า : การรักษาโดยการฉีดยาเข้าที่จุดฝังเข็ม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การรักษาด้วยเข็มน้ำ หมายถึง การรักษาโดยการฉีดยาเข้าจุดฝังเข็มเพื่อรักษาโรค ยาฉีดอาจเป็นยาแผนปัจจุบันหรือแผนจีนก็ได้ แต่ต้องเป็นยาที่ผลิตเพื่อการฉีดเข้าร่างกายโดยเฉพาะ

acupuncture point injection therapy : also called water-needle therapy, it's a therapy that injects the western or Chinese medical liquid into certain acupoints to treat diseases.

血为气之母 (xuè wéi qì zhī mǔ) : 血对气具有运载、滋养的作用。

เขวี้ยงเหวี่ยงข้อหมู : เลือดเป็นแม่ของซี่ เลือดมีหน้าที่ในการขนส่ง และสร้างชีซึ่งไปหล่อเลี้ยงส่วนต่าง ๆ

blood being mother of qi : the blood has the function of carrying and nourishing the *qi*.

血虚生风 (xuè xū shēng fēng) : 血液亏虚, 筋脉失养而虚风内动的病机变化。

เขวี้ยงซูวีเชิงเฟิง : เลือดพร่องทำให้เกิดลม กลไกการ

เปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากเลือดขาดพร่อง เส้นเอ็นและหลอดเลือดขาดการบำรุงเลี้ยง ทำให้เกิดลมเคลื่อนไหวภายในจากความพร่องขึ้น

Blood deficiency engendering wind : the pathological change of the blood deficiency and being lacking of nourishment in the tendon-vessels which leads to the inside deficiency-wind stirring.

血虚证 (xuè xū zhèng) : 血液亏虚, 百脉失养, 表现以头晕眼花, 心悸多梦, 手足发麻, 妇女月经量少、色淡、经闭, 面、睑、唇、爪、舌色白, 脉细等为主的证候。

เขวี้ยงซูวีเชิง : กลุ่มอาการเลือดพร่อง ภาวะที่น้ำเลือดขาดพร่อง หลอดเลือดขาดการหล่อเลี้ยง อาการแสดงคือ เวียนศีรษะ ตาลาย ใจสั่น ผื่นมาก มือเท้าชา ในสตรีมีระดูมาน้อย สีจางหรือระดูไม่มา ใบหน้า หนังกา ริมฝีปาก เล็บ รวมถึงตัวลิ้นมีสีขาวซีด ชีพจรเล็ก

blood deficiency syndrome/pattern : a pattern due to deficiency of blood with malnutrition of blood vessels, usually manifested by dizziness, blurred vision, palpitation, dreaminess, numbness of extremities, oligomenorrhea light in color or amenorrhea, pale complexion, eyelids, lips, and nails, pale tongue, and fine pulse.

血瘀证 (xuè yū zhèng) : 瘀血内阻, 血行不畅, 表现以刺痛不移、拒按、肿块、出血、肌肤甲错、唇舌爪甲紫暗、脉涩等为主的证候。

เขวี้ยงยุวีเชิง : กลุ่มอาการเลือดคั่ง ภาวะที่มีเลือดคั่งอยู่ภายใน ทำให้เลือดไหลเวียนไม่สะดวก อาการแสดงคือ ปวดเหมือนถูกแทงโดยที่ตำแหน่งปวดอยู่กับที่ กดเจ็บ มีก้อนเป็นไต เลือดออก ผิวหนังแตกลอก ริมฝีปาก เล็บ ตัวลิ้นมีสีม่วงคล้ำ ชีพจรฝืด

blood stasis syndrome/pattern : a pattern due to obstruction of blood stasis affecting the blood circulation, usually manifested by fixed stabbing pain, refusal of pressing, masses, bleeding, scaly skin, dark purple lips, tongue and nails, and choppy pulse.

血燥生风 (xuè zào shēng fēng) : 血虚津亏, 失润化燥, 致肌肤、经脉失于濡养的病机变化。

เขวี้ยงเจ้าเชิงเฟิง : เลือดแห้งทำให้เกิดลม กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจาก เลือดพร่อง ขาดน้ำ สูญเสียความชุ่มชื้นจนกลายเป็นแห้ง ทำให้กล้ามเนื้อ ผิวหนัง เส้นเอ็นและหลอดเลือดขาดความชุ่มชื้น

blood dryness engendering wind : the pathological change of the blood deficiency and the fluid depletion which leads to the dryness and being lacking of moistening and results in the malnutrition of skin and meridian-vessels.

循法 (xún fǎ) : 催气手法之一。入针后，行针者用手指顺着经脉的循行路径轻柔地上下循按。

สรีณฝ่า : การนวดคลึงตามแนวเส้นลมปราณ วิธีการหนึ่งในการเร่งชี้นำหลังการแทงเข็มแล้ว โดยผู้ฝังเข็มใช้นิ้วมือนวดคลึงไปตามแนวเส้นลมปราณที่ฝังเข็ม

Massage along the meridian : a method of hastening the arrival of *qi*, in which the practitioner gives massage with fingers along the meridian after inserting the needle.

循经感传 (xún jīng gǎn chuán) : 当经穴受到刺激后，会产生酸、麻、胀、热等特殊感觉沿着经络循行路线传导的现象。

สรีณจิก้านฉวน : การส่งผ่านความรู้สึกตามแนวเส้นลมปราณ ปรากฏการณ์ของการส่งผ่านความรู้สึกเฉพาะ เช่น รู้สึกปวดชาพอง และ/หรือ หนัก ไปบนหรือรอบแนวเส้นลมปราณ จากการกระตุ้นเส้นลมปราณและจุดฝังเข็ม

Transmission of sensation along meridian : the phenomenon of transmission of specific sensations (e.g. soreness, numbness, distention and/or heaviness) on or around the meridians caused by stimulating the meridians and acupoints.

循衣摸床 (xún yī mō chuáng) : 神志昏迷的危重病人不自主的伸手抚摸衣被或床边的动作。

สรีณอีโมฉวง : แขนขาดล้าสะเปะสะปะ พบในผู้ป่วยอาการหนักรุนแรง นอนไม่รู้สึกตัวแต่มือกลับคลำไปตามขอบเตียงหรือลูบคลำเสื้อผ้าตัวเอง

Carphology : the unconsciously critical patient's spontaneous movement of searching for and grasping at bedclothes or bedsides.

หมวด y

押手 (yā shǒu) : 针刺操作时，医生用来按压辅助进针的手。

ยาโสภา : มือช่วยกด มือของผู้ฝังเข็มอีกข้างหนึ่งที่ช่วยกดตรึงบริเวณที่ฝังเข็มเพื่อช่วยให้แทงเข็มได้ง่ายขึ้น

pressing hand : the practitioner's hand that presses the punctured area to facilitate needle insertion.

验方 (yàn fāng) : 临床有效而被反复使用的方剂。

เอียนฟาง : ตำรับยาจากประสบการณ์การใช้ ตำรับยาที่ให้ผลดีในการรักษาและถูกใช้ประจำ

experiential effective formula : a formula that is clinically effective and repeatedly used.

厌食 (yàn shí) : 厌恶食物，恶闻食臭，不愿进食的表现。

เอียนสือ : เบื่ออาหาร อาการไม่ชอบอาหารและกลิ่นของอาหาร ไม่มีความต้องการที่จะกินอาหาร

anorexia : aversion to food and its smell without desire for food intake.

阳病治阴 (yáng bìng zhì yīn) : 阴虚不能制阳而致阳亢的虚热证，治宜滋阴壮水以抑制阳亢火盛，称为阳病治阴。

หยางบิงจื่ออิน : โรคหยางรักษาอิน ภาวะที่อินพร่องควบคุมหยางไม่ได้ ทำให้หยางค่อนข้างแกร่ง แสดงออกเป็นกลุ่มอาการร้อนพร่อง การรักษาต้องเสริมบำรุงอิน

treat yin for yang disease : nourish *yin* and replenish water in insufficient heat pattern caused by insufficient *yin*'s failure to restrain *yang*.

烫化 (yáng huà) : 将胶类药材，如阿胶、鹿角胶等，放入水中或已煎好的药液中加热溶化后服用。

หยางฮว่า : ยาขงละลาย ใช้กับตัวยาประเภทกาว เช่น อาเจียว (กาวหนังลา) ลู่เจียวเจียว (กาวเขากวาง) โดยนำไปละลายในน้ำร้อน หรือน้ำยาที่ต้มเสร็จแล้ว

melt : melt such gelatinous medicinal as donkey-hide gelation and deerhorn glue into water or decoction before taking.

阳气 (yáng qì) : 凡机体中的物质或功能具有运动、外向、上升、温热、无形、明亮、兴奋的特性，称为阳气。

หยางชี : สรรพสิ่งที่เป็นหยาง ทุกอย่างในร่างกาย ทั้งสสารหรือสภาวะการทำงานที่มีลักษณะของ การเคลื่อนไหวปรากฏอยู่ภายนอก มีทิศทางขึ้นบน อุ่นหรือร้อน ไม่มีรูปร่าง มีความสว่าง ความตื่นตัวเร่งเร้า

yang qi : material or function of the organism characterized by moving, being outward, upward, warm and hot, intangible, bright and exciting.

阳跷脉 (yáng qiáo mài) : 起于外踝下申脉穴，经外踝后上行腓骨后缘，经股部外侧，再沿髂、胁、肩、颈的外侧，上夹口角，到达目内眦，与手足太阳经、阴跷脉会合，再上行经额，与足少阳胆经会于风池。

หยางเฉียวม่าย : เส้นลมปราณหยางเฉียว เริ่มต้นจากจุดเฉินม่าย (BL 62) ผ่านตาตุ่มนอกขึ้นมาหลังกระดูกพิบูลา ผ่านด้านข้างต้นขา ผ่านสะโพก ขายโครง ไหล่ ผ่านขึ้นไปวนรอบปาก แล้วผ่านไปที่หัวตา บรรจบกับเส้นลมปราณไท่

หยางของมือและเท้า และเส้นลมปราณอินเดี่ยว จากนั้นผ่านต่อขึ้นไปพบเส้นลมปราณเท้าเล่าหยางถุงน้ำดีที่จุดเฟิงฉือ (GB 20)

yang heel vessel : begins from *shen mai* (BL 62), goes upward to the posterior of the fibula after passing the lateral malleolus, passes the lateral aspect of the femur, goes upward to the hip, hypochondria, shoulder, and then travels to the inner canthus by rounding the mouth to meet with *taiyang* meridians of hand and foot, and *yinqiao mai*. It continues to go upward to meet with gallbladder meridian of foot *shaoyang* at *feng chi* (GB 20).

阳胜则热 (yáng shèng zé rè) : ใน疾病过程中出现阳气偏盛，功能亢奋，机体对致病因素的反应性增强，阳热过剩的病机状态，表现为实热证。

หยางเชิงเจ้าเรือ : หยางมากทำให้ร้อน ในขณะที่มีความเจ็บป่วย ภาวะหยางที่เพิ่มมากเกินไป ทำให้ร่างกายมีการทำงานมากเกินไป มีปฏิกิริยาต่อปัจจัยก่อโรคมักขึ้น และมีความร้อนของหยางมากเกินไป แสดงให้เห็นเป็น กลุ่มอาการร้อนแฉ่ง

heat due to dominance of yang : during disease process, excessive *yang qi* generates hyperfunction, increases reactivity to pathological factor and excessive *yang* heat, manifesting as excess-heat pattern.

阳胜则阴病 (yáng shèng zé yīn bìng) : 阳热过剩，耗伤阴津的病机变化，表现为实热兼阴虚的病证。

หยางเชิงเจ้าอินบึ้ง : หยางมากทำให้อินเกิดโรค เมื่อความร้อนหยางมีมากเกินไป จะทำลายสารน้ำอิน แสดงให้เห็นเป็น กลุ่มอาการร้อนแฉ่งร่วมกับอินพร่อง

yin disease due to yang dominance : consumption of *yin* fluid caused by excessive *yang* heat, manifesting as excess heat with insufficient *yin*.

扬手掷足 (yáng shǒu yì zú) : 神志昏迷的病人，手足躁动不宁的动作。

หยางโสร้อ : แขนขากระตุกสะบัด ผู้ป่วยที่นอนหมดสติ แต่แขนขาเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง

waving hands and flipping : the unconscious patient's spontaneous movement of waving hands and flipping feet.

阳损及阴 (yáng sǔn jí yīn) : 由于阴阳互用，阳虚到一定程度，可使阴气化生不足，而形成以阳虚为主的阴阳两虚证。

หยางสั่นจิ้น : หยางอ่อนแรงมีผลถึงอิน เนื่องจากอินและหยางต่างอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อหยางพร่องจนถึงระดับหนึ่งจะทำให้การสร้างอินซึ่งมีไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดเป็นกลุ่มอาการทั้งอินและหยางพร่องโดยหยางพร่องเป็นหลัก

insufficient yang affecting yin : due to mutual rooting of *yin* and *yang*, *yang* deficiency to certain extent, makes poor production, forming *yin-yang* dual deficiency pattern dominated by *yang* insufficiency.

阳虚则寒 (yáng xū zé hán) : 阳气虚损，温煦作用下降，脏腑功能减退，产热不足的病机状态，表现为虚寒证。

หยางซวีเจ้าหนาน : หยางพร่องทำให้หนาว เมื่อหยางซึ่งเสื่อมลง หน้าที่ให้ความอบอุ่นลดน้อยลง การทำงานของอวัยวะจึงลดลงและการสร้างความร้อนไม่เพียงพอ ปรากฏเป็นกลุ่มอาการเย็นพร่อง

coldness due to insufficient yang : pathogenesis state of insufficient *yang qi*, declined warming function, hypofunction of the viscera and deficient heat production, manifesting as deficiency cold pattern.

阳虚证 (yáng xū zhèng) : 阳气亏损，功能衰退，表现以畏肢冷、面色淡白、小便清长、当便溏稀、舌淡苔白，脉虚迟等为主的证候。

หยางซวีเจิ้ง : กลุ่มอาการหยางพร่อง กลุ่มอาการที่ภาวะหยางซึ่งขาดพร่อง ทำให้สมรรถภาพการทำงานถดถอย อาการแสดงออก ได้แก่ ชี้นาว มือเท้าเย็น ใบหน้าซีดขาว ปัสสาวะใสปริมาณมาก อุจจาระเหลว ลิ้นซีดมีฝ้าขาว ชีพจรพร่องและช้า

yang deficiency syndrome/pattern : a pattern due to deficiency of *yang* with hypofunction of the organs, usually manifested by intolerance of cold, cold limbs, somber white complexion, long voiding of clear urine, loose stool, pale tongue with white coating, and vacuous and slow pulse.

阳证 (yáng zhèng) : 症状具有兴奋、躁动、亢进、明亮等特性，表现为表、实、热的证候。

หยางเจิ้ง : กลุ่มอาการหยาง เป็นการเรียกโดยรวมของกลุ่มอาการภายนอก แฉ่งและร้อน ซึ่งแสดงอาการที่มีลักษณะของการตื่นเต้น กระวนกระวาย การทำงานมากเกินไป และสว่างสดใส

yang syndrome/pattern : a collective term for exterior, excess and heat syndromes/ patterns with excitatory,

restless, hyperfunctional, and bright manifestations.

阳中求阴 (yáng zhōng qiú yīn) : 根据阴阳互用的原理, 对阴虚证治疗, 可在使用滋阴药时加用温阳药, 使阴得阳长。

หยางจงฉิงยฺิน : รักษาอินต้องให้หยางช่วย เป็นหลักการที่อินหยางต้องเกื้อกูลอาศัยกัน ในการรักษาอินพร่องนั้น นอกจากจะให้ยาเพิ่มอินแล้วต้องเพิ่มยาอุ่นหยางด้วย เมื่ออินได้หยางก็จะสร้างอินได้

gaining yin from yang : under the principle of mutual rooting between yin and yang, add yang-warming medicine into yin-nourishing medicine for the treatment of insufficient yin pattern to replenish both yin and yang.

腰为肾之府 (yāo wéi shèn zhī fǔ) : 肾位于腰部, 腰部有肾的腧穴, 肾的生理功能、病理变化可从腰部反映出来。

เยาเหว่ยเชินจื่อฝู : เอวเป็นที่พำนักของไต ไตอยู่บริเวณเอว ซึ่งมีจุดฝังเข็มของไตอยู่ ดังนั้นการทำงานของไตและการเปลี่ยนแปลงพยาธิสภาพของโรคจึงสามารถสะท้อนออกมาที่บริเวณเอวได้

waist as house of kidney : the kidney located at the waist which has the acupoints of the kidney, so the physiological functions and the pathological changes of the kidney can be reflected from the waist region.

摇法 (yáo fǎ) : ① 催气手法之一。针刺入腧穴一定深度后, 手持针柄, 轻轻摇动以催气的针刺手法。② 推拿手法之一。以关节为轴, 使肢体作环转运动。

เหยาฝ่า : มี 2 ความหมาย 1. การโยกเข็ม เป็นเทคนิคหนึ่งในการเร่งชี หลังจากแทงเข็มแล้วไม่เกิดต่อชี โดยการใช้นิ้วมือจับด้ามเข็มและโยกเบา ๆ เป็นวงแคบ ๆ คล้ายกรรเชียงเรือ 2. การจับแกว่ง เป็นวิธีการนวดแบบหนึ่ง โดยการจับแขนหรือขาแกว่งหมุนโดยใช้ข้อต่อเป็นแกน

needle-shaking method/rocking manipulation : ① a method that hastens the arrival of *qi* by holding the handle of the needle and shaking the needle gently after inserting the needle into certain depth; ② a manipulation in tuina that makes the body do circumduction with the joint as the axis.

药罐法 (yào guǎn fǎ) : 拔罐前先将竹罐放在药液中煮沸后再拔罐的疗法。

เยากวนฝ่า : การครอบกระปุกสมุนไพร วิธีการครอบกระปุกแบบหนึ่ง โดยใช้กระปุกที่ทำจากไม้ไผ่ซึ่งต้มด้วยน้ำยาสมุนไพร

ก่อนนำมาครอบ

medicinal cupping : a cupping method that boils bamboo cups in medicinal liquid before cupping.

藥物滴酒法 (yào wù dī jiǔ fǎ) : 用酒精或白酒浸泡木香、九香虫、木瓜、千年健等药物数周后, 取该液 1-3 滴滴入罐内, 沿罐内壁摇匀, 用火点燃, 迅速将罐扣在施术部位上的拔罐疗法。

เยาอู๋ตี้จิวฝ่า : การครอบกระปุกด้วยแอลกอฮอล์สมุนไพร วิธีการครอบกระปุกแบบหนึ่ง โดยใช้แอลกอฮอล์หรือเหล้าขาวแช่สกัดสมุนไพรต่าง ๆ เช่น มู่เซียง (โสมกระดูก) จิวเซียงฉง มู่กวา เขียนเหนียนเจียน แช่ไว้หลายสัปดาห์แล้วนำสารสกัดแอลกอฮอล์ 1-3 หยด ใส่เข้าไปในกระปุก เขย่าให้ทั่วและจุดไฟในกระปุกทำให้เกิดสุญญากาศ แล้วนำกระปุกไปติดบนผิวหนังที่ต้องการรักษา

medicinal alcohol cupping method : a cupping method that soaks herbs in anhydrous ethanol or distilled spirit for several weeks, such as *mù xiāng* (Radix Aucklandiae), *jiǔ xiāng chóng* (Aspongopus), *mù guā* (Fructus Chaenomelis) and *qiān nián jiàn* (Rhizoma Homalomenae). Drip 1-3 drops into the jar, then shakes up and sets it on fire and then attaches the jar on the treated site.

藥物灸 (yào wù jiǔ) : 将特定药物涂敷于腧穴或患处, 使局部充血潮红, 皮肤起泡, 达到治疗疾病的方法。

เยาอู๋จิว : การรมยาด้วยสมุนไพรเฉพาะโรค การรมยาโดยใช้สมุนไพรที่เป็นยารักษาเฉพาะโรค ร่มหรือพอกบริเวณจุดที่ใช้รักษาโรค จนกระทั่งผิวหนังเกิดเป็นตุ่มพอง

medicinal moxibustion : moxibustion that treats diseases by applying or dressing specific medicinals on acupoints or the diseased site to cause local congestion and skin blisters.

藥物閃火法 (yào wù shǎn huǒ fǎ) : 以酒精浸泡药物 (如红花、全蝎等) 制成药物酒精棉球, 进行闪火拔罐的方法。

เยาอู๋ซานหัวฝ่า : การครอบกระปุกแบบวูบวาบด้วยสมุนไพร เป็นการครอบกระปุกแบบวูบวาบวิธีหนึ่ง โดยการใช้สลิซึบแอลกอฮอล์สมุนไพร ซึ่งได้จากการแช่แอลกอฮอล์กับตัวยาสสมุนไพร เช่น ดอกคำฝอย แมงป่อง เป็นต้น นำมาจุดไฟเข้าไปวนด้านในของกระปุกเพื่อทำให้เกิดสุญญากาศและครอบผิวหนังแบบวูบวาบ (ครอบแล้วดึงออกอย่างรวดเร็ว ทำซ้ำ ๆ กัน)

medicinal flash-fire cupping method : a cupping method that does flash-fire cupping with herbal